

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-педагогічної роботи
доцент Володимир Ходоровський
“ 30 ” “ 08 ” 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 «медицина»
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 3 курс

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра загальна хірургія та урологія
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри загальної хірургії та урології
« 30 » серпня 2024 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри

(підпис)

(Польовий В.П.)

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін хірургічного профілю
« 30 » серпня 2024 року (протокол № 2).

Голова предметної методичної
комісії

(підпис)

(Полянський І.Ю.)

Чернівці – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	загальної хірургії та урології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Польовий Віктор Павлович – завідувач кафедри, д.мед.н., професор doctorvictor@i.ua Сидорчук Руслан Ігорович – професор кафедри, д.мед.н., професор rsydorchuk@ukr.net Ротар Олександр Васильович – професор кафедри, д.мед.н., професор Rotar.olexander@bsmu.edu.ua Волянчук Петро Михайлович – доцент кафедри, к.мед.н., доцент p.volyanyuk@gmail.com Кнут Руслан Петрович – доцент кафедри, к.мед.н., доцент ruslanknut@gmail.com Паляниця Андрій Семенович – доцент кафедри, к.мед.н., доцент Doktoryoybolit@i.ua Петрюк Богдан Васильович – доцент кафедри, к.мед.н., доцент PBW2012@ukr.net Бойко Світлана Іллівна – асистент кафедри, к.мед.н. Svitlanarai@ukr.net Мишковський Юрій Миколайович – асистент кафедри, к.мед.н. myshkovsky@i.ua Соловей Юрій Миколайович – асистент кафедри, к.мед.н. aspirant-surgeon@ukr.net
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/zagalnoyi-hirurgiyi/
Веб-сайт кафедри	https://kzh.bsmu.edu.ua/
E-mail	surgery_gen@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Фастівська 2
Контактний телефон	0954132678, 0506706657

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Лекції	30
Практичні заняття	70
Самостійна робота	80
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

«Загальна хірургія» є клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами базових теоретичних знань з питань організації хірургічної допомоги, десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці, кровотечі та її зупинки, трансфузіології, анестезіології та реанімації, різноманітних травматологічних уражень, хірургічної інфекції, трансплантології, онкології, обстеження хірургічного хворого, догляду за хворими тощо. Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

Програма дисципліни структурована на 2 модулі, до складу яких входить 7 змістових модулів:

Модуль 1. Введення в хірургію. Десмургія. Основи санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці. Невідкладні хірургічні стани. Основи трансфузіології, анестезіології та реаніматології (містить 4 змістових модулів).

Модуль 2. Хірургічна інфекція. Змертвіння. Основи трансплантології та клінічної онкології. Методи обстеження хірургічних хворих (містить 3 змістових модулів).

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна хірургія» є: заходи з організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці; перев'язочний матеріал і способи його застосування; кровотеча і способи її тимчасової та кінцевої зупинки; трансфузія компонентів донорської крові, ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика; основи анестезіології та реаніматології; клініка, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування при травматичних ушкодженнях; загальні питання хірургічної інфекції; клініка, діагностика, лікування, профілактика окремих видів хірургічної інфекції; основи трансплантології, основи клінічної онкології; методологія обстеження хірургічного хворого.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія	клінічна хірургія
гістологія	травматології та ортопедії
фізіологія людини	урології
патологічна анатомія	нейрохірургії
патологічна фізіологія	акушерства та гінекології
пропедевтика внутрішньої медицини	анестезіології та реаніматології
фармакологія	
етика та деонтологія у медицині	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є:

- оволодіння систематизованими знаннями з організації хірургічної допомоги і профілактики розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- формування практичних умінь з використання перев'язочного матеріалу;
- оволодіння навичками догляду за хірургічними хворими;
- знайомство з принципами місцевого і загального знеболення, оволодіння алгоритмами діагностики термінальних станів, клінічної смерті і проведення заходів для елементарної підтримки життя;
- знайомство з основами трансфузіології та оволодіння методиками трансфузії компонентів донорської крові і забезпечення профілактики виникнення гемотрансфузійних ускладнень;
- опанування вмінням діагностувати різноманітні травматичні ушкодження та надавати при них першу медичну допомогу, засвоєння принципів лікування травматичних ушкоджень в умовах стаціонару;
- опанування загальними знаннями про хірургічну інфекцію, вмінням діагностувати хірургічні інфекційні хвороби; засвоєння принципів і особливостей лікування різних хірургічних інфекційних процесів та способів для їх профілактики;
- знайомство з основами трансплантології;
- оволодіння знаннями з основ клінічної онкології;

- формування практичних умінь щодо обстеження хірургічного хворого і оформлення його результатів в медичній карті стаціонарного хворого.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння основних заходів, необхідних для організації роботи у хірургічному відділенні і забезпечення профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- набуття практичних навичок з накладання пов'язок з використанням різноманітних перев'язочних матеріалів;
- набуття практичних навичок для надання першої медичної допомоги при таких станах як кровотеча, закриті пошкодження м'яких тканин, перелом кістки, вивих, синдром тривалого стиснення, рана, опік, відмороження;
- набуття практичних навичок для підготовки і проведення трансфузії компонентів крові донора;
- засвоєння знань з основ місцевої і загальної анестезії, набуття вміння вибирати метод знеболення в залежності від стану хворого і наявної хірургічної патології;
- набуття практичних навичок для діагностики і диференціальної діагностики при різноманітних хірургічних інфекційних процесах, отримання умінь щодо вибору лікувальної програми і засобів профілактики при хірургічній інфекції;
- засвоєння знань про особливості застосування різних трансплантатів, про деонтологічні та юридичні аспекти при трансплантації;
- набуття навичок і умінь для обстеження хірургічного хворого та оформлення результатів у відповідній медичній документації;
- формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

7.2. Загальні компетентності:

ЗК 4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
-------------	--

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК 10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє вивчення навчальної дисципліни:

ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (біль в грудній клітці, біль в животі, запаморочення, кровотеча зовнішня, кровотеча внутрішня, переломи трубчастих костей, пневмоторакс напружений (закритий), пневмоторакс ненапружений (відкритий), пневмоторакс клапанний); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз
--------------	---

	захворювання (опіки та обмороження, специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна), типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи; бешиха, правець, сибірка).
ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, коагулограма, методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів), враховуючи вік пацієнта.
ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, коагулограма, методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (опіки та обмороження, специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна), типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи; бешиха, правець, сибірка).
ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (виконувати непрямий масаж серця, виконувати штучне дихання, здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі, здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, в т.ч. у польових умовах, проводити транспортну іммобілізацію, проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне), визначати групи крові, резус-належність, переливати компоненти крові й кровозамінники) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної хірургії;
- основні принципи організації хірургічної допомоги населенню України;
- основи організації раціонального режиму і лікування хірургічного хворого;
- загальні елементи догляду за хірургічними хворими;
- теоретичні аспекти про перев'язочний матеріал і способи його застосування;
- теоретичні основи сучасної антисептики;
- теоретичні аспекти профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотечі, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- теоретичні і практичні аспекти трансфузії препаратів донорської крові та кровозамінників;
- ускладнення при гемотрансфузії, заходи для їх профілактики і лікування;
- основи анестезіології;
- основи реаніματοлогії, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи при проведенні серцево-легеневої реанімації;
- загальні питання травматології, онкології та трансплантології;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- теоретичні аспекти про рани і рановий процес, лікування ран;
- загальні питання хірургічної та ВІЛ-інфекції;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких тканин, сухожилків, кісток та суглобів;
- методику обстеження хворого, особливості обстеження хворого з хірургічною патологією;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

8.2. Уміти:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітерікса;
- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, встановити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- виконати катетеризацію сечового міхура м'яким катетером, поставити очисну та сифонну клізму, промити шлунок зондом;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки розвитку геморагічного шоку;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- визначити групу крові за системою ABO та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- провести діагностику термінальних станів, виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- діагностувати різноманітні інфекційні хірургічні процеси, проводити між ними диференційну діагностику;
- діагностувати гнійно-некротичну стадію розвитку інфекційного хірургічного захворювання;
- вибирати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- скласти лікувальну програму при різних інфекційних хірургічних захворюваннях;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження хірургічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

8.3. Демонструвати:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітерікса;
- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, встановити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої

зупинки кровотечі;

- визначити групу крові за системою ABO та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- діагностувати різноманітні інфекційні хірургічні процеси, проводити між ними диференційну діагностику;
- діагностувати гнійно-некротичну стадію розвитку інфекційного хірургічного захворювання;
- вибирати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- скласти лікувальну програму при різних інфекційних хірургічних захворюваннях;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження хірургічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Загальна хірургія» відводиться 180 годин – 6 кредитів ЄКТС, 100 годин з яких складає аудиторна підготовка (у вигляді лекцій – 30 годин та практичних занять – 70 години) і 80 годин – самостійна робота здобувача.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальна хірургія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 222 Медицина	Курс – 3
Змістових модулів – 7		Семестр – 5 - 6
Загальна кількість годин – 180		Лекції – 30 год.
Кількість аудиторних годин – 100	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Практичні – 70 год.
		Семінарські – 0 год.
Кількість годин самостійної роботи здобувача – 80	Форма навчання: денна	Самостійна робота – 80 год.
		Вид контролю: підсумковий модульний контроль

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить: аудиторне навантаження – 55,5%, самостійна робота здобувача – 44,5%.

Опис кожного модуля дисципліни:

9.1. Тематична структура модуля (змістових модулів).

МОДУЛЬ 1.

ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. ДЕСМУРГІЯ. ОСНОВИ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ В ХІРУРГІЧНІЙ КЛІНІЦІ. НЕВІДКЛАДНІ

ХІРУРГІЧНІ СТАНИ. ОСНОВИ ТРАНСФУЗІОЛОГІЇ, АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЇ (МІСТИТЬ 4 ЗМІСТОВИХ МОДУЛІ)

Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Кровотеча. Гемотрансфузія. Травматичні ушкодження.

Тема 1. Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.

Визначення десмургії. Класифікація пов'язок, перев'язочного матеріалу. Вимоги до перев'язочного матеріалу. Загальні правила для накладання бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.

Тема 2. Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку.

Догляд за хворими у післяопераційному періоді, що перенесли втручання на кінцівках. Особливості догляду за хворими, оперованими на животі, промежині. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки.

Тема 3. Шини. Гіпсові пов'язки. Гіпсова техніка.

Стандартні та імпровізовані шини. Правила та техніка накладання. Види пов'язок, що твердіють. Типові гіпсові пов'язки. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.

Тема 4. Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування. Асептика. Внутрішньолікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим.

Історія появи і розвитку антисептичного методу. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Механізм дії фізичних, хімічних, біологічних антисептиків. Класифікація хімічних антисептиків. Способи застосування антисептичних засобів.

Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію. Санітарно-епідеміологічний режим і його складові. Забезпечення санітарно-епідеміологічного режиму в хірургічному відділенні. Асептика. Шляхи розповсюдження екзогенної та ендогенної інфекції. Підготовка до стерилізації, стерилізація, зберігання стерильності операційної білизни, перев'язувального матеріалу, хірургічного інструментарію, шовного матеріалу. Обробка рук хірурга та шкіри в ділянці операційного поля. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції в хірургічному відділенні.

Тема 5. Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті невилікового захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.

Поняття про хірургічну операцію. Класифікація хірургічних операцій за особливостями виконання, за призначенням, за метою, за етапністю тощо. Основні етапи виконання хірургічної операції. Визначення передопераційного періоду, його тривалість і задачі. Особливості підготовки хворих до екстрених, термінових і планових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні аспекти догляду за хворими у післяопераційному періоді, профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Особливості хірургічного втручання в контексті невилікового захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії

Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи трансфузіології.

Тема 6. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.

Визначення та класифікація кровотеч. Визначення крововтрати, способи визначення величини крововтрати, класифікація крововтрати в залежності від її величини. Адаптаційні патофізіологічні зміни при крововтраті. Механізм самостійної зупинки кровотечі. Способи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлюча пов'язка, закрутка, джгут тощо). Способи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Поняття по судинний шов. Способи відновлення цілісності ушкодженого магістрального русла.

Тема 7. Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами ABO та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами ABO та Rh-фактор, біологічна проба.

Історія розвитку переливання крові. Аспекти вчення про групи крові. Способи визначення групи крові за системами ABO та Rh-фактор. Спосіб визначення індивідуальної сумісності за системою ABO, варіанти визначення індивідуальної сумісності за системою Rh-фактор. Проведення проби на біологічну сумісність.

Тема 8. Операція гемотрансфузія. Особливості трансфузії різних компонентів крові.

Показання та протипоказання до переливання крові та її компонентів. Шляхи та способи гемотрансфузії. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Макроскопічне визначення якості препарату крові перед трансфузією. Класифікація препаратів, що містять компоненти крові. Організація і проведення операції гемотрансфузія. Заповнення протоколу гемотрансфузії.

Тема 9. Ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика. Профілактика передачі інфекційних захворювань при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники: класифікація, механізм дії, покази і способи застосування.

Ускладнення при трансфузії компонентів крові, їх класифікація, патогенез, клініка, диференційна діагностика. Гемотрансфузійний шок, клініка, діагностика, принципи лікування. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. Аспекти профілактики передачі інфекційної хвороби при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники, їх класифікація, покази до застосування, способи застосування.

Змістовий модуль 3. Основи Анестезіології та реаніматології.

Тема 10. Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення.

Визначення місцевої анестезії. Різновиди місцевого знеболення (поверхнева, пошарова інфільтративна, регіональна, субарахноїдальна, епідуральна, внутрішньокісткова). Препарати і їх дози для місцевої анестезії. Показання, протипоказання для застосування різних способів місцевої анестезії. Можливі ускладнення при проведенні місцевої анестезії та їх профілактика.

Тема 11. Загальне знеболювання. Інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.

Визначення загальної анестезії. Різновиди загальної анестезії. Покази та протипокази для різних видів наркозу. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного та неінгаляційного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Стадії ефірного наркозу. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Алгоритм проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу, застосування. Особливості проведення неінгаляційного наркозу. Можливі ускладнення при загальній анестезії та їх профілактика.

Тема 12. Реаніматологія: термінальні стани; клінічна смерть; базова серцево-легенева реанімація.

Визначення реаніматології. Термінові стани та їх клінічні прояви. Клінічна смерть: клініка, діагностика. Етапи реанімаційних заходів при клінічній смерті за Сафаром та їх мета. Показання і техніка проведення заходів елементарної підтримки життя (СAB). Контроль ефективності заходів елементарної підтримки життя. Відпрацювання алгоритму дій при діагностиці клінічної смерті та проведенні заходів елементарної підтримки життя. Етичні і юридичні аспекти реаніматології.

Змістовий модуль 4. Травматичні ушкодження.

Тема 13. Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.

Поняття про травматизм. Різновиди пошкодження м'яких тканина: забій, струс, розрив. Патоморфологічні та патофізіологічні аспекти при закритих пошкодженнях м'яких тканин. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика закритих пошкоджень

м'яких тканин. Клінічні прояви закритого пошкодження головного мозку, органів грудної клітки, органів черевної порожнини, органів сече-вивідної системи. Перша допомога і особливості транспортування постраждалих при різних закритих пошкодженнях м'яких тканин. Профілактика розвитку травматичного шоку. Принципи лікування ушкоджень м'яких тканин в умовах стаціонару.

Тема 14. Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування.

Визначення перелому кісток. Класифікація переломів. Механізм виникнення перелому і його вплив на зміщення кісткових уламків. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти регенерації кісткової тканини при переломі. Клінічні прояви при переломі кістки, способи інструментальної діагностики переломів. Задачі і алгоритм надання першої медичної допомоги при переломі кістки. Профілактика травматичного шоку на догоспітальному етапі надання допомоги постраждалому з переломом. Засоби транспортної іммобілізації та особливості їх застосування при переломах кісток. Принципи лікування переломів кісток в умовах стаціонару.

Визначення вивиху. Класифікація вивихів. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти вивиху. Клінічні прояви і діагностика вивиху. Елементи першої медичної допомоги при вивиху. Загальні умови для проведення репозиції при вивиху та способи репозиції в залежності від локалізації вивиху. Принципи лікування вивиху.

Тема 15. Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.

Визначення політравми, класифікація. Сучасні методи діагностики і лікування в умовах військових дій і стихійного лиха. Травматичний шок: патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи профілактики розвитку і лікування на догоспітальному і госпітальному етапах надання допомоги постраждалому. Синдром тривалого стиснення: визначення, патофізіологічні і патологоанатомічні аспекти, клінічні прояви, класифікація, діагностика. Алгоритм першої медичної допомоги при синдромі тривалого стиснення. Принципи лікування в умовах лікарні.

Тема 16. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування.

Визначення рани, структура рани, класифікація ран, характеристика різних типів ран. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти при рані. Елементи першої медичної допомоги при рані. Умови, що сприяють розвитку інфекційного процесу в контамінованій рані. Профілактика розвитку інфекційного процесу у випадковій контамінованій рані (первинна хірургічна обробка). Чиста післяопераційна рана, її особливості. Загоєння чистої рани первинним натягом (стадії ранового процесу при чистій рані). Первинний хірургічний шов та його різновиди. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Патоморфологічні особливості при вогнепальному пораненні. Особливості структурних і функціональних змін тканини від виду зброї. Первинна хірургічна обробка вогнепальних ран, її особливості.

Тема 17. Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Клінічних розбір хворого з інфікованою раною.

Визначення інфікованої рани. Перебіг ранового процесу в інфікованій рані, характеристика різних стадій ранового процесу при інфікованій рані. Принцип лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Хірургічна обробка гнійної рани: покази, протипоказання, техніка проведення. Види дренивання гнійної рани. Види вторинних хірургічних швів, покази та протипоказання для їх застосування. Хірургічні операції, що можуть бути застосовані в стадії епітелізації та рубцювання. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.

Тема 18. Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху. Опіки, викликані запалювальними сумішами.

Визначення опіку. Різновиди опіку. Класифікація опіку за глибиною, площею, важкістю. Клінічні прояви термічного опіку в залежності від ступеня ураження. Алгоритм надання першої медичної допомоги при термічному опіку. Симптоматика різного ступеня опіку хімічними сполуками, особливості першої медичної допомоги при цьому виді ураження. Променевий опік: причини, клінічні прояви, перша допомога, профілактика. Визначення глибини і площі ураження при опіку, значення цих даних при наданні медичної допомоги постраждалому. Особливості ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними сумішами, перша медична допомога при цих ураженнях.

Тема 19. Опікова хвороба. Лікування опіку в стаціонарі в залежності від періоду опікової хвороби. Види хірургічних операцій, що застосовуються при лікуванні опіку.

Визначення опікової хвороби. Періоди опікової хвороби. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти періодів опікової хвороби. Принципи місцевого лікування опіку. Особливості лікування різних періодів опікової хвороби. Розрахунок об'єму трансфузії при лікуванні опікового шоку. Види хірургічних операцій при лікуванні опіку.

Тема 20. Відмороження. Класифікація. Механізм ураження. Клінічні ознаки. Перша медична допомога та лікування. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості.

Визначення відмороження. Фактори, що сприяють виникненню холодової травми. Періоди перебігу відмороження. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти виникнення та перебігу ураження при відмороженні. Класифікація відмороження: ступені ураження та їх клінічні прояви. Особливості надання першої медичної допомоги постраждалому з відмороженням в дореактивному періоді. Принципи лікування відмороження в післяреактивному періоді. Хірургічні операції, що застосовують при лікуванні відмороження. Електротравма: патоморфологічні та патофізіологічні аспекти; клінічні прояви, особливості першої медичної допомоги.

Тема 21. Підсумковий модульний контроль.

МОДУЛЬ 2.

ХІРУРГІЧНА ІНФЕКЦІЯ. ЗМЕРТВІННЯ. ОСНОВИ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ОНКОЛОГІЇ. МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХІРУРГІЧНИХ ХВОРИХ

Змістовий модуль 1. Хірургічна інфекція. Змертвіння.

Тема 22. Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування. Абсцес, флегмона.

Визначення хірургічної інфекції. Класифікація хірургічної інфекції. Збудники хірургічної інфекції та їх характеристика. Визначення транслокації та причини її виникнення. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Стадії перебігу патологічного процесу при хірургічній інфекції. Діагностика та диференційна діагностика стадій перебігу хірургічного інфекційного процесу. Принципи лікування хірургічної інфекції. Абсцес: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування. Флегмона: визначення, особливості клінічного перебігу, діагностика, принцип лікування.

Тема 23. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха,

Визначення фурункулу, карбункулу, гідраденіту, маститу, парапроктиту, бешихи. Особливості клінічної картини при зазначених хірургічних інфекційних процесах в залежності від стадії розвитку. Клінічна класифікація маститу, парапроктиту. Клінічні форми

бешихи. Хірургічна тактика і комплексне лікування при зазначених хворобах в залежності від клінічної форми та стадії розвитку патологічного процесу.

Тема 24. Панарицій. Флегмони кисті. Особливості анатомічної будови кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.

Визначення панарицію, класифікація панарицію. Визначення флегмони кисті та її класифікація. Особливості анатомічної будови кисті, що впливають на клініку і розвиток інфекційного процесу. Клініка при різних формах панарицію, діагностика, принципи і особливості лікування різних форм панарицію. Клінічні прояви флегмони кисті в залежності від різновиду і стадії розвитку інфекційного процесу. Діагностика, диференційна діагностика при флегмоні кисті, принципи хірургічного лікування. Визначення лімфангіту, лімфаденіту. Етіологічні, патофізіологічні та патоморфологічні аспекти лімфангіту та лімфаденіту. Клінічні форми лімфангіту. Принципи хірургічної тактики і лікування при лімфангіті і лімфаденіті.

Тема 25. Гнилісна хірургічна інфекція: збудники, особливості клінічної симптоматики і перебігу, принципи лікування. Анаеробна газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування, специфічна і неспецифічна профілактика.

Визначення гнилісної хірургічної інфекції. Характеристика збудників гнилісної інфекції. Особливості клінічної картини, діагностики і перебігу при гнилісній інфекції. Хірургічна тактика при лікуванні гнилісного хірургічного процесу, особливості медикаментозного лікування. Визначення анаеробної клостридіальної інфекції, характеристика її збудників. Газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, принципи хірургічного лікування, Засоби для специфічної профілактики і лікування газової гангрені, заходи, що забезпечують неспецифічну профілактику щодо виникнення газової гангрені.

Тема 26. Правець. Сибірка. Дифтерія рани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Діагностика, профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.

Правець: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, засоби для профілактики, планова та екстрена профілактика. Діагностика профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій. Сибірка: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, специфічне лікування, профілактика. Дифтерія рани: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика.

Тема 27. Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, класифікація, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Септичний шок. Синдром поліорганної недостатності. Дезінтоксикаційна терапія та імунотерапія.

Визначення сепсису (сепсис-3). Історичні аспекти формування концепції про сепсис. Етіологія сепсису, патогенез, класифікація, клінічні прояви. Алгоритм та клінічні критерії для діагностики сепсису. Принципи комплексного лікування хірургічного сепсису. Септичний шок: критерії для діагностики, принципи лікування. Синдром поліорганної недостатності: основні показники, за якими визначають недостатність тієї чи іншої системи. Поняття про дезінтоксикацію, способи і покази для застосування. Імунотерапія, покази та принципи проведення.

Тема 28. Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування.

Визначення змертвіння. Причини виникнення некрозу, класифікація некрозу, загальні принципи діагностики і лікування. Визначення гангрені, патогенез, класифікація, діагностика, принципи лікування. Стадії розвитку гострої і хронічної ішемії кінцівки. Виразки: визначення, причини виникнення, патогенез, клінічні прояви, ускладнення, принципи лікування. Нориці: визначення, причини утворення, патогенез, клінічні прояви, способи діагностики, принципи місцевого лікування, хірургічна тактика.

Змістовий модуль 2. Основи трансплантології та клінічної онкології.

Тема 29. Трансплантологія. Класифікація трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи при трансплантації.

Визначення трансплантології. Класифікація трансплантатів. Сучасні матеріали для виготовлення штучних трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Принципи підбору донорських органів для трансплантації. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи трансплантології.

Тема 30. Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.

Визначення пухлини. Сучасні погляди на причини і розвиток пухлин. Ознаки доброякісності та злоякісності пухлини. Класифікація пухлин. Критерії для формування клінічних груп онкологічних хворих. Клінічні прояви доброякісних і злоякісних пухлин. Сучасні способи інструментальної діагностики при онкологічному процесі. Принципи лікування. Різновиди хірургічних операцій при онкологічному захворюванні (радикальна, паліативна, симптоматична).

Змістовий модуль 3. Методика обстеження і курація хірургічного хворого.

Тема 31. Обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, анамнезу захворювання і життя. Об'єктивне обстеження голови, шиї, грудної клітки. Живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів.

Особливості обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, особливості при зборі анамнезу захворювання та життя у хірургічного пацієнта. Особливості при об'єктивному обстеженні голови, шиї, грудної клітки, живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів у хворого з можливою хірургічною патологією. Локальний статус і його характеристика.

Тема 32. Курація хірургічного хворого (перше заняття).

Самостійна робота з хворим в хірургічному відділенні. Збір скарг, анамнезу хвороби і життя, об'єктивне обстеження органів и систем. Отримання результатів додаткових методів обстеження, що були застосовані у куруваного хворого.

Тема 33. Курація хірургічного хворого (друге заняття).

Формування клінічного і остаточного діагнозу куруваного хворого. Консультації з викладачем щодо заповнення того чи іншого пунктів в учбовій формі карти стаціонарного хворого. Занесення отриманих під час курації хірургічного хворого даних в навчальну форму карти стаціонарного хворого. Остаточне оформлення історії хвороби.

Тема 34. Захист історії хвороби.

Студенти демонструють знання анамнезу, результатів об'єктивного та інструментального обстеження куруваного ними хворого. Студенти обґрунтовують постановку того чи іншого діагнозу, демонструють ті чи інші методи і способи об'єктивного обстеження хворого, пояснюють отримані ними результати при курації. Обговорення застосованого методу лікування у куруваного хворого. Аналіз та обговорення помилок, що були допущені при оформленні навчальної форми карти стаціонарного хворого.

Тема 35. Підсумковий модульний контроль.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	Л	П	лаб	інд	СРС
1	2	3	4	5	6	7

МОДУЛЬ 1. ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. ДЕСМУРГІЯ. ОСНОВИ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ В ХІРУРГІЧНІЙ КЛІНІЦІ. НЕВІДКЛАДНІ ХІРУРГІЧНІ СТАНИ. ОСНОВИ ТРАНСФУЗІОЛОГІЇ, АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЇ						
Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Кровотеча. Гемотрансфузія. Травматичні ушкодження.						
Тема 1. Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.	6	1	2	-	-	3
Тема 2. Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку. Догляд за хворими, що перенесли втручання на кінцівках. Особливості догляду за хворими, оперованими на животі, промежині. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки.	6	1	2	-	-	3
Тема 3. Шини. Гіпсові пов'язки. Гіпсова техніка. Стандартні та імпровізовані шини. Правила та техніка накладання. Види пов'язок, що твердіють. Типові гіпсові пов'язки. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки	4		2	-	-	2
Тема 4. Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування. Асептика. Внутрішньолікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим.	7	2	2	-	-	3
Тема 5. Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	6	2	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	26	6	10	-	-	13
Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи трансфузіології						
Тема 6. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.	6	2	2	-	-	2
Тема 7. Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами АВО та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами АВО та Rh-фактор, біологічна проба.	6	1	2	-	-	3
Тема 8. Операція гемотрансфузія. Особливості трансфузії різних компонентів крові.	5	1	2	-	-	2
Тема 9. Ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика. Профілактика передачі інфекційних захворювань при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники:	6	2	2	-	-	2

класифікація, механізм дії, покази і способи застосування.						
Разом за змістовим модулем 2	23	6	8			9
Змістовий модуль 3. Основи Анестезіології та реаніматології.						
Тема 10. Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення.	4,5	0,5	2	-	-	2
Тема 11. Загальне знеболювання. Інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	4,5	0,5	2	--		2
Тема 12. Реаніматологія: термінальні стани; клінічна смерть; базова серцево-легенева реанімація.	6	1,0	2	--	-	3
Разом за змістовим модулем 3	15	2	6			7
Змістовий модуль 4. Травматичні ушкодження.						
Тема 13. Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.	5	1	2	-	-	2
Тема 14. Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування.	4	-	2	-	-	2
Тема 15. Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.	5	1	2	-	-	2
Тема 16. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування.	6	1	2	-	-	3
Тема 17. Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.	5	1	2	-	-	2
Тема 18. Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху. Опіки, викликанні запалювальними сумішами.	5	1	2	-	-	2

Тема 19. Опікова хвороба. Лікування опіку в стаціонарі в залежності від періоду опікової хвороби. Види хірургічних операцій, що застосовуються при лікуванні опіку.	4,5	0,5	2	-	--	2
Тема 20. Відмороження. Класифікація. Механізм ураження. Клінічні ознаки. Перша медична допомога та лікування. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості.	4,5	0,5	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 4	39	6	16	-	-	17
МОДУЛЬ 2. ХІРУРГІЧНА ІНФЕКЦІЯ. ЗМЕРТВІННЯ. ОСНОВИ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ОНКОЛОГІЇ. МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХІРУРГІЧНИХ ХВОРИХ						
Змістовий модуль 1. Хірургічна інфекція. Змертвіння.						
Тема 21. Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування. Абсцес, флегмона.	6	2	2	-	-	2
Тема 22. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха,	5	1	2	-	-	2
Тема 23. Панарицій. Флегмони кисті. Особливості анатомічної будови кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.	5	1	2	-	-	2
Тема 24. Гнилісна хірургічна інфекція: збудники, особливості клінічної симптоматики і перебігу, принципи лікування. Анаеробна газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування, специфічна і неспецифічна профілактика.	5,5	1,5	2	-	-	2
Тема 25. Правець. Сибірка. Дифтерія рани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Діагностика, профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.	4,5	0,5	2		-	2
Тема 26. Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, класифікація, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Септичний шок. Синдром поліорганної недостатності. Дезінтоксикаційна терапія та імуноткорекція.	6	2	2	-	-	2

Тема 27. Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування.	6	2	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	38	10	14	-	-	14
Змістовий модуль 2. Основи трансплантології та клінічної онкології.						
Тема 28. Трансплантологія. Класифікація трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи при трансплантації.	4	-	2	-	-	2
Тема 29. Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.	4	-	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	8	-	4	-	-	4
Змістовий модуль 3. Методика обстеження і курація хірургічного хворого.						
Тема 30. Обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, анамнезу захворювання і життя. Об'єктивне обстеження голови, шиї, грудної клітки. Живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів.	4		2	-	-	2
Тема 31. Курація хірургічного хворого (перше заняття).	4		2			2
Тема 32. Курація хірургічного хворого (друге заняття).	4		2			2
Тема 33. Захист історії хвороби.	4		2			2
Разом за змістовим модулем 3	16		8			8
Підсумковий модульний контроль (практична частина)	6	-	2			4
Підсумковий модульний контроль	6	-	2			4
Всього годин	180	30	70	-	-	80

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Хірургія як наука. Короткий нарис з історії хірургії. Вітчизняні і закордонні хірургічні школи. Питання професійної етики і деонтології. Правові та юридичні аспекти діяльності хірурга. Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Гіпсова техніка.	2
2	Асептика. Визначення. Поняття. Внутрішньолікарняна інфекція, санітарно-епідемічний режим. Асептичний режим. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції. Антисептика. Історична довідка. Шляхи розповсюдження екзогенної і ендогенної інфекції. Види антисептики. Характеристика антисептичних засобів та способів їх застосування.	2
3	Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті	

	невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	
4	Кровотеча. Класифікація. Причини виникнення кровотеч. Крововтрата. Зміни в організмі при гострій крововтраті. Клінічні ознаки та діагностика різних кровотеч. Визначення кількості втраченої крові. Тимчасова та кінцева зупинка кровотечі.	2
5	Основи клінічної трансфузіології. Гемотрансфузія як операція пересадки живої тканини. Антигенна система крові. Групи крові. Клінічне значення групової диференціації. Показання та протипоказання до гемотрансфузії. Методики гемотрансфузії.	2
6	Ускладнення гемотрансфузії: класифікація, діагностика, лікування, профілактика. Профілактика передачі інфекцій (вірусні гепатити, сифіліс, малярія, ВІЛ-інфекція). Альтернативи переливанню крові та її компонентів. Кровозамінники, класифікація. Механізм дії. Показання до застосування	2
7	Анестезіологія. Різновиди місцевого знеболення та наркозу. Покази та протипокази до застосування різних способів місцевого і загального знеболення. Ускладнення місцевої і загальної анестезії, їх профілактика і лікування. Реаніматологія. Історичні аспекти. Термінальні стани: клініка, діагностика. Діагностика смерті. Етапи проведення реанімаційних заходів за Сафаром. Елементарна підтримка життя, її значення, алгоритм проведення.	2
8	Травма та травматизм. Травматичні ушкодження м'яких тканин, кісток, суглобів, черепа, живота, грудної клітки: клінічні ознаки, діагностика, надання першої медичної допомоги, принципи лікування. Політравма. Синдром тривалого стиснення.	2
9	Рани: класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Рановий процес. Типи загоєння рани. Профілактика ранової інфекції. Лікування ран.	2
10	Термічна травма. Опіки: патогенез, класифікація, клініка, перша медична допомога, принципи лікування. Електротравма: механізм ушкодження електричним струмом, клінічні ознаки, діагностика, перша медична допомога та її особливості. Холодові ураження: патогенез, класифікація, клініка, перша медична допомога, принципи лікування.	2
11	Загальні питання хірургічної інфекції. Збудники неспецифічної хірургічної інфекції та механізми їх агресії. Транслокація мікрофлори. Місцева та загальна реакція організму. Методи діагностики і загальні принципи лікування. ВІЛ інфекція в хірургії.	2
12	Гострі гнійні захворювання шкіри, підшкірної основи, фасцій, м'язів, клітковинних просторів, лімфатичних судин і вузлів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Гострі гнійні захворювання кісток, суглобів, серозних порожнин, кисті і пальців. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.	2
13	Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування.	2
14	Анаеробна неклостридіальна і клостридіальна інфекція (газова гангрена). Гостра хірургічна специфічна інфекція (правець). Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	2
15	Некроз, гангрена, виразка, нориця, стороннє тіло: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування	2
Разом		30

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.	2

	Визначення десмургії. Класифікація пов'язок, перев'язочного матеріалу. Вимоги до перев'язочного матеріалу. Загальні правила для накладання бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.	
2	Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку. Догляд за хворими, що перенесли втручання на кінцівках. Особливості догляду за хворими, оперованими на животі, промежині. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки.	2
3	Шини. Гіпсові пов'язки. Гіпсова техніка.	2
4	Внутрішньо-лікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим. Асептика. Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування.	2
5	Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	2
6	Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.	
7	Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами АВО та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами АВО та Rh-фактор, біологічна проба.	2
8	Операція гемотрансфузія. Особливості трансфузії різних компонентів крові та кровозамінників.	2
9	Ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика. Профілактика передачі інфекційних захворювань при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники: класифікація, механізм дії, покази і способи застосування.	2
10	Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення.	2
11	Загальне знеболювання. Інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2
12	Реаніматологія: термінальні стани; клінічна смерть; базова серцево-легенева реанімація.	2
13	Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.	2
14	Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування.	2
15	Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.	2
16	Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування.	2
17	Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.	2
18	Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху. Опіки, викликані запалювальними сумішами.	2
19	Опікова хвороба. Лікування опіку в стаціонарі в залежності від періоду опікової хвороби. Види хірургічних операцій, що застосовуються при лікуванні опіку.	2
20	Відмороження. Класифікація. Механізм ураження. Клінічні ознаки. Перша	2

	медична допомога та лікування. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості.	
21	Проміжний поточний модульний контроль	2
22	Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування. Абсцес, флегмона.	2
23	Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха,	2
24	Панарицій. Флегмони кисті. Особливості анатомічної будови кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.	2
25	Гнилісна хірургічна інфекція: збудники, особливості клінічної симптоматики і перебігу, принципи лікування. Анаеробна газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування, специфічна і неспецифічна профілактика.	2
26	Правець. Сибірка. Дифтерія рани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Діагностика, профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.	2
27	Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, класифікація, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Септичний шок. Синдром поліорганної недостатності. Дезінтоксикаційна терапія та імунотокорекція.	2
28	Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування.	2
29	Трансплантологія. Класифікація трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи при трансплантації.	2
30	Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.	2
31	Обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, анамнезу захворювання і життя. Об'єктивне обстеження голови, шиї, грудної клітки. Живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів.	2
32	Курація хірургічного хворого (перше заняття).	2
33	Курація хірургічного хворого (друге заняття).	2
34	Захист історії хвороби.	2
35	Підсумковий модульний контроль	2
Разом		70

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку.	3
2	Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку.	3
3	Шини. Гіпсові пов'язки. Гіпсова техніка.	2
4	Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування. Асептика. Внутрішньо-лікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим.	3
5	Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи	2

	хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	
6	Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.	2
7	Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами АВО та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами АВО та Rh-фактор, біологічна проба.	3
8	Операція гемотрансфузія. Особливості трансфузії різних компонентів крові.	2
9	Ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика. Профілактика передачі інфекційних захворювань при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники: класифікація, механізм дії, покази і способи застосування.	2
10	Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення.	2
11	Загальне знеболювання. Інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2
12	Реаніматологія: термінальні стани; клінічна смерть; базова серцево-легенева реанімація.	3
13	Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.	2
14	Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування.	2
15	Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.	2
16	Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування.	3
17	Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.	2
18	Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху. Опіки, викликані запалювальними сумішами.	2
19	Опікова хвороба. Лікування опіку в стаціонарі в залежності від періоду опікової хвороби. Види хірургічних операцій, що застосовуються при лікуванні опіку.	2
20	Відмороження. Класифікація. Механізм ураження. Клінічні ознаки. Перша медична допомога та лікування. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості.	2
	Проміжний поточний модульний контроль	4
21	Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування. Абсцес, флегмона.	2
22	Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха,	2
23	Панарицій. Флегмони кисті. Особливості анатомічної будови кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.	2
24	Гнилісна хірургічна інфекція: збудники, особливості клінічної	2

	симптоматики і перебігу, принципи лікування. Анаеробна газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування, специфічна і неспецифічна профілактика.	
25	Правець. Сибірка. Дифтерія рани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Діагностика, профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.	2
26	Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, класифікація, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Септичний шок. Синдром поліорганної недостатності. Дезінтоксикаційна терапія та імуноткорекція.	2
27	Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування.	2
28	Трансплантологія. Класифікація трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи при трансплантації.	2
29	Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.	2
30	Обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, анамнезу захворювання і життя. Об'єктивне обстеження голови, шиї, грудної клітки. Живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів.	2
31	Курація хірургічного хворого (перше заняття).	2
32	Курація хірургічного хворого (друге заняття).	2
33	Захист історії хвороби.	2
	Підсумковий модульний контроль	4
Разом		80

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Підготовка рефератів за окремими темами загальної хірургії з використанням додаткової навчальної та наукової літератури
- Підготовка мультимедійних презентацій за окремими темами загальної хірургії
- Виконання наукової студентської роботи
- Створення таблиць за темами загальної хірургії

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Класифікація пов'язок.
2. Правила бинтування.
3. Правила для накладання пов'язок, що тверднуть.
4. Вимоги до перев'язочного матеріалу.
5. Визначення якості гіпсу.
6. Антисептика. Суть методу, основні види.
7. Фізична антисептика.
8. Механічна антисептика.
9. Хімічна антисептика.
10. Біологічна антисептика.
11. Основні групи хімічних антисептичних речовин.
12. Антибіотики. Шляхи застосування, ускладнення і їх профілактика.
13. Протеолітичні ферменти. Класифікація, механізм дії. Методи застосування.
14. Внутрішньо-лікарняна інфекція, санітарно-епідемічний режим.
15. Асептика. Історія розвитку, визначення.
16. Принцип роботи автоклаву, методи стерилізації перев'язувального матеріалу та операційної білизни.
17. Способи для контролю за стерилізацією.
18. Передстерилізаційна підготовка і способи стерилізації інструментів.

19. Особливості стерилізації інструментів з оптичною системою.
20. Особливості стерилізації інструментів, що контактували з анаеробною клостридіальною і ВІЛ-інфекцією.
21. Класифікація і вимоги до шовного матеріалу.
22. Методи стерилізації шовного матеріалу.
23. Методи підготовки рук хірурга до операції.
24. Способи підготовки операційного поля.
25. Основні принципи організації роботи в операційній та перев'язувальних.
26. Хірургічна операція. Класифікація в залежності від строку і об'єму виконання.
27. Типові, атипові і спеціальні хірургічні операції.
28. Основні етапи хірургічної операції.
29. Передопераційний період. Визначення, основні задачі.
30. Післяопераційний період. Визначення, задачі.
31. Ускладнення в післяопераційному періоді, лікування ускладнень, їх профілактика.
32. Кровотеча, причини, види, діагностика.
33. Класифікація кровотеч в залежності від механізму їх виникнення.
34. Кровотеча в порожнину тіла, клініка, діагностика.
35. Тимчасові методи зупинки кровотечі.
36. Кінцеві методи зупинки кровотечі.
37. Крововтрата, класифікація за ступенем важкості, принципи лікування.
38. Вчення про групи крові за системами АВО і Rh- фактор.
39. Методи та способи переливання крові і кровозамінників.
40. Визначення групи крові і Rh-фактору.
41. Проби на сумісність крові при гемотрансфузії.
42. Класифікація ускладнень при переливанні крові та їх профілактика.
43. Післятрансфузійні реакції, клініка, діагностика, лікування.
44. Кровозамінники, їх класифікація, покази до застосування.
45. Основні етапи розвитку анестезіології.
46. Місцеве знеболення. Показання, протипоказання.
47. Характеристика основних анестетиків для місцевого знеболення.
48. Способи місцевого знеболення, новокаїнові блокади.
49. Інфільтраційна анестезія за А.В. Вишневським.
50. Провідникова анестезія.
51. Перидуральна анестезія, техніка проведення.
52. Спинномозкова анестезія, техніка проведення.
53. Загальне знеболення, визначення.
54. Стадії наркозу.
55. Внутрішньовенний наркоз. Показання, особливості перебігу, ускладнення.
56. Інгаляційний наркоз. Методи проведення. Характеристика наркотичних речовин.
57. Ускладнення наркозу. Причини, їх профілактика.
58. Термінальні стани.
59. Основні принципи реанімації.
60. Класифікація ран, клінічні ознаки.
61. Фізичні, клінічні і біохімічні зміни в рані. Патогенез ранового процесу.
62. Фази (стадії) ранового процесу.
63. Перша медична допомога при рані.
64. Первинна хірургічна обробка рани.
65. Види хірургічних швів при ПХО рани.
66. Інфекційні ускладнення рани та їх профілактика.
67. Лікування гнійних ран в залежності від фази ранового процесу.
68. Хірургічна обробка гнійної рани, види швів в залежності від часу накладання.
69. Профілактика внутрішньо-лікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією.
70. Забій, розтягнення, розриви м'яких тканин. Клініка, лікування.
71. Травматичний шок. Клініка, діагностика, лікування.

72. Переломи. Класифікація, клініка, діагностика.
73. Механізм і види зміщення кісткових уламків.
74. Умови, які визначають зрощення кісток при переломах.
75. Перша допомога при переломах. Імобілізація, транспортування.
76. Основні принципи лікування переломів.
77. Консервативний метод лікування переломів за допомогою гіпсової пов'язки.
78. Лікування переломів методом постійного витягання.
79. Основні види оперативного лікування переломів.
80. Ускладнення переломів, їх лікування, профілактика.
81. Вивихи. Механізм виникнення. Методи лікування.
82. Синдром тривалого стиснення. Клініка, лікування.
83. Травматичні пошкодження артерій і вен та їх наслідки.
84. Артеріальні та артеріовенозні аневризми. Клініка, діагностика, лікування.
85. Опіки, класифікація в залежності від глибини пошкодження.
86. Опікова хвороба, періоди, клінічна діагностика, лікування.
87. Способи визначення площі опікової поверхні.
88. Місцеве лікування опіку.
89. Способи хірургічного лікування опіку.
90. Загальні принципи лікування опіку.
91. Характеристика хімічного опіку.
92. Електротравма, особливості впливу струму на організм людини. Перша допомога при ураженні електричним струмом.
93. Відмороження, класифікація, клініка, лікування.
94. Відмороження, фази перебігу.
95. Перша допомога при відмороженні та загальному переохолодженні.
96. Загальні принципи консервативного і оперативного лікування відмороження.
97. Основи трансплантології, пересадка органів і тканин.
98. Фурункул, фурункулез. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
99. Фурункул, карбункул обличчя, особливості, клініка, лікування.
100. Карбункул, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
101. Абсцес. Етіологія, клініка, лікування.
102. Флегмона, клініка, діагностика, лікування.
103. Гідраденіт, клініка, лікування.
104. Лімфангіт, лімфаденіт. Причини, клініка, діагностика
105. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
106. Бешиха. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
107. Параносит. Клініка, діагностика, лікування.
108. Панарицій. Флегмона кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
109. Гострий гематогенний остеомієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
110. Сепсис, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
111. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції.
112. Правець. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
113. Специфічна і неспецифічна профілактика правця.
114. Сибірковий карбункул. Етіологія, клініка, лікування.
115. Анаеробна інфекція, газова гангрена, газова флегмона. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
116. Догляд за хворим з газовою гангrenoю.
117. Диференційна діагностика між серозною та гнійно-некротичною стадіями хірургічної інфекції.
118. Діагностична пункція при хірургічній інфекції, покази та принципи проведення.
119. Причини і види омертвіння тканин.
120. Суха і волога гангрена. Клініка, діагностика, лікування.
121. Трофічні виразки. Причини, особливості клінічного перебігу. Клініка, діагностика, лікування.
122. Нориці. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування.

123. Пролежні. Механізм виникнення. Лікування, профілактика.
124. Облітеруючий ендартеріт та облітеруючий атеросклероз. Клініка, діагностика, лікування.
125. Тромбофлебіт, флеботромбоз. Причини, діагностика, лікування.
126. Основні правила хірургічної деонтології в онкології.
127. Пухлини. Етіологія, патогенез. Клінічна класифікація по TNM.
128. Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин.
129. Особливості обстеження хворих з пухлинним захворюванням.
130. Загальні принципи лікування пухлин.
131. Класифікація трансплантатів.
132. Принципи для забезпечення сумісності при пересадці органів та тканин від донора.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Сучасні методи підготовки та стерилізації хірургічного інструментарію
- Імунологічні аспекти групової сумісності реципієнта і донора
- Альтернативи переливанню крові та її компонентів.
- Ускладнення при переливанні компонентів крові
- Реінфузія крові
- Лікування інфікованих ран за стадіями ранового процесу
- Сучасні антисептичні засоби для місцевого лікування рани в залежності від стадії ранового процесу
- Опіки, опікова хвороба, сучасні методи лікування
- Етапи проведення реанімаційних заходів за П. Сафаром
- ВІЛ-інфекція в хірургії
- Лактаційний мастит
- Профілактика правця
- Туберкульоз кісток та суглобів
- Екстрений скринінг-тест для діагностики гематогенного остеомієліту
- Ендогенна інтоксикація. Сучасні методи детоксикації
- Основи трансплантології
- Скласти граф-логічну структуру санітарно-епідемічного режиму
- Скласти алгоритми для виконання таких процедур як промивання шлунку зондом, катетеризація сечового міхура, постановка клізми
- Надати інформацію про сучасні медикаментозні засоби (хімічні) для зупинки кровотечі
- Скласти схему практичного визначення групової належності крові за системами АВО і Rh-фактор
- Надати інформацію про сучасні неінгаляційні засоби для проведення загального наркозу
- Скласти таблицю для диференційної діагностики преагонії, агонії, клінічної смерті, соціальної смерті, біологічної смерті
- Скласти алгоритм дій для проведення скелетного витягування при переломі стегнової кістки
- Намалювати схематичний рисунок про будову грануляційної тканини
- Скласти граф-логічну схему про види хірургічних операцій при лікуванні опіків в залежності від стадії опікової хвороби
- Надати інформацію про типові рівні для проведення ампутації нижньої кінцівки
- Скласти граф-логічну схему для вибору способу хірургічного втручання при різних формах панарицію
- Скласти схему планової профілактики правця
- Скласти схему екстреної профілактики правця
- Надати інформацію про особливості місцевого лікування нориць
- Скласти таблицю для диференційної діагностики доброякісних і злоякісних пухлин

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

При оцінюванні знань здобувачів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове), вирішення клінічних ситуаційних фотоілюстрованих задач, контроль практичних навичок.

Методи контролю:

теоретичних знань – тестування письмове, індивідуальне опитування, співбесіда, вирішення клінічних ситуаційних фотоілюстрованих задач.

практичних навичок та умінь – контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок:

- Накласти пов'язку “чепчик”
- Накласти пов'язку Гіппократа.
- Накласти пов'язку на потилицю.
- Накласти пов'язку на обидва ока.
- Накласти пов'язку “вуздечка”
- Накласти пращеподібну пов'язку.
- Накласти пов'язку Дезо.
- Накласти пов'язку Вельпо.
- Накласти пов'язку на молочну залозу.
- Накласти оклюзійну пов'язку при проникаючому пошкодженні грудної порожнини.
- Накласти колоскову пов'язку на плечовий суглоб.
- Накласти “черепашкову” пов'язку на ліктьовий суглоб.
- Накласти пов'язку “лицарська рукавичка”.
- Накласти пов'язку на кисть та пальці типа (рукавиця).
- Визначити групу крові і резус-фактор.
- Визначити індивідуальну і резус-сумісність крові донора та реципієнта.
- Макроскопічна оцінка доброякісності крові.
- Зупинити артеріальну кровотечу пальцевим притисканням.
- Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя за допомогою джгута.
- Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя та плеча за допомогою закрутки.
- Підібрати інструменти для операції перев'язки судин на протязі.
- Проведення закритого масажу серця штучного дихання “рот в рот”, “рот в ніс”
- Проведення транспортної іммобілізації верхньої та нижньої кінцівки.
- Діагностика переломів по рентгенограмах.
- Пальпація периферійних артеріальних судин.
- Діагностика остеомієліту по рентгенограмах.
- Діагностика кісткового туберкульозу по рентгенограмах.
- Проведення об'єктивного обстеження голови та шиї.
- Проведення об'єктивного обстеження органів грудної клітки.
- Проведення об'єктивного обстеження опорно-рухового апарату, визначення абсолютної та відносної довжини кінцівок.
- Розпитування хворого,
- Огляд загальний і місцевий,
- Оцінка за результатів інструментальних та лабораторних методів обстеження.

Форми контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок. Тести вихідного та кінцевого рівня знань за темою практичного заняття, усна відповідь на стандартизовані питання за матеріалом поточної теми, попередніх тем та лекційного матеріалу, розв'язування типових і нетипових клінічних ситуаційних задач, контроль практичних навичок.

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному

занятті. Контроль засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, здійснюється під час підсумкового контролю.

Підсумковий контроль проводиться по завершенню вивчення блоку відповідних змістових модулів на останньому практичному занятті модуля.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

- Опитування.
- Вирішення тестових завдань.
- Вирішення ситуаційних задач.
- Відпрацювання практичних навичок на фантомах, тренажерах та у симуляційному класі.
- Курація пацієнтів.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість оцінюваних тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, але не більше 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість оцінюваних тем у модулі. Наприклад: 14 балів x 5 тем = 70 балів.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуал ьного завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 106/3,5	4	20	5,5	4,5	3,5	0	10	70
Модуль 2 62/2,5	3	13	8,46	6,92	5,4	0	10,02	70,2

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань (доповіді на СНТ, публікації тез і статей, доповіді на українських та міжнародних конференціях і симпозіумах), залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10 балів на Модулі 1 та не більше як 10,02 балів на Модулі 2. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті (під час опитування чи комп'ютерного тестування). Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля становить 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів.**

Н.В. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, , І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів С. Д. Хіміча, М.Д. Желіби., – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
2. Загальна хірургія: підручник / Березницький Я.С., Захараш М.П., Мішалов В.Г.. – «Нова книга», 2018. – 344 с.
3. Загальна хірургія: підручник / М. Д. Желіба, С. Д. Хіміч, І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів М.Д. Желіби, С. Д. Хіміча. – К.: ВСВ «Медицина», 2010, 2016. – 448 с.
4. Хірургія. Т.1: Підручник з загальної хірургії / за редакцією Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шидловського. – Дніпропетровськ.: РВА «Дніпро VAL», 2006. – 443 с.
5. Хірургія. Т.1: Загальна хірургія з основними видами хірургічної патології. Лікування хворого в хірургічному стаціонарі. /Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця : Нова книга, 2018 - Т.1 : - 2018. - 782 с. :

19.2 Допоміжна.

1. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / за ред. Проф.. Польового В.П., Шкваровського І. В., Желіби М.Д. – Чернівці: Медуніверситет, 2013. – 252 с.
2. Бутирський О. Г. Загальна хірургія: посібник для студентів, лікарів-інтернів та молодих хірургів / О. Г. Бутирський. – Сімферополь: ПП «Ельїно», 2009. – 460 с.
3. Догоспітальна допомога при травмах: 9-е видання / Рой Л. Елсон, Кайі Г. Ган, Джон Е. Кемпбелл. - Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2023. – 464 с.
4. Догляд за хворими хірургічного профілю / В. П. Польовий, О. Й. Хомко, С. П. Польова, А. С. Паляниця, І. О. Вишневецький. – Чернівці: Медуніверситет – 2012. – 380 с.
5. Екстремальні стани. Серцево-легенева реанімація (електронний навчально-методичний посібник). Навч.-метод. посібник. Чернівці, БДМУ, 2021. 127 с. Укладачі: В.П. Польовий, Р.І. Сидорчук, А.С. Паляниця та ін.

6. Жученко С. П. Загальна хірургія / С. П. Жученко, М. Д. Желіба, С. Д. Хіміч. – Київ: Здоров'я, 1999. – 368 с.
7. Казицький В. М. Десмургія / В. М. Казицький, Н. А. Корж. – Київ, 1999.
8. Клінічна онкологія: Посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів/ Б. А. Болух, В. В. Петрушенко, А. А. Ткач та ін.; за ред. д.мед.н., проф. Б. А. Болуха. – Вінниця: ДП «ДКФ», 2012. – 704 с.
9. Клінічна трансфузіологія. Частина I. Антигенні властивості крові», за ред. В.П.Польового, Фундюра В.Д., Желіби М.Д., Загороднього В.В. та ін. 2014 р., 404 с.
10. Клінічна трансфузіологія. Частина II. Гемокомпонентна терапія та її ускладнення» за ред. В.П.Польового, Фундюра В.Д., Желіби М.Д. та ін. 2015 р., 346 с.
11. Клінічна трансфузіологія. Частина III. Корекція гіповолемічних порушень» за ред. В.П.Польового, Фундюра В.Д., Желіби М.Д. та ін. 2016 р., 446 с.
12. Клінічна трансфузіологія. Частина VI. Нормативно-правові аспекти гемотрансфузіології» за ред. В.П.Польового, Левченко О.М., Малигон О.І., та ін. 2017 р., 321 с.
13. Ляпіс М. О. Методика обстеження хірургічного хворого / М. О. Ляпіс – Тернопіль, 2000.
14. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. - 5-е видання. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина» 2023, 560 с.
15. Онкологія : підручник / А. І. Шевченко, О. П. Колеснік, Н. Ф. Шевченко [та ін.] ; ред. А. І. Шевченка. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 488 с
16. Онкологія: підручник / Ю.В. Думанський, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук [та ін.]; ред. Г.В. Бондаря, А.І. Шевченка, І.Й. Галайчука. —2-е вид., переробл. та допов. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. —520 с.
17. Пантьо В.І. Загальна хірургія:навчальний посібник / В.І.Пантьо, В.М.Шимон, О.О.Болдіжар – Ужгород: ІВА,2010. – 464с.
18. Перша долікарська допомога / Андрющенко В. П., Кушта Ю. Ф., Андрющенко Д. В. – Львів, Львівський національний медичний університет, 2011. – 351 с.
19. Петриченко Т. В. Перша медична допомога. – 2007 р. – 248 с.
20. Польовий В.П., Петрюк Б.В., Білик І.І., Сидорчук Р.І.. Сучасні методи визначення груп крові. Посібник на електронному носію.
21. Ротар В.І, Коновчук В.М., Ротар О.В., Акентьєв С.О, Петринич В.В. Серцево-легенево-церебральна реанімація. Чернівці, 2020, 97 с.
22. Фісталь Е.Я., Козинець Г.П., Самойленко Г.Є. та ін. Комбустіологія. – К., 2004. – 184 с.
23. Хіміч С. Д. Довідник хірурга / С. Д. Хіміч. – Київ : Здоров'я, 2011. – 240 с.
24. Черенько М. П. Загальна хірургія / М. П. Черенько, Ж. М. Ваврик. – Київ : Здоров'я, 1999.
25. Травматологія та ортопедія: підручник / О. А. Бур'янов [и др.] ; ред.: Г.Г. Голка, О. А. Бур'янов, В. Г. Климовицький ; МОЗ України. - Вінниця : Нова книга, 2019 – 132 с.
26. Трансплантологія: для студентів вищих навчальних закладів МОЗ України та лікарів-інтернів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України / С. П. Кравченко, Р.В. Луценко, О. А. Шкурупій ; Укр. мед. стоматол.акад. -Полтава : УМСА, 2018. – 262 с.
27. TNM класифікація злоякісних пухлин: методичний посібник: пер. з англ. / ред. А. І. Шевченко; пер. з англ. О. П. Колесникова [та ін.]. - Вінниця: ПП "Нова книга", 2019. - 88 с.
28. Kushnir R. Ya. General surgery / R. Ya. Kushnir. – Ternopil: Ukrmedknyha, 2005. – 308 p.
29. Lyapis M. A. Methods of examination of a surgical patient / M. A. Lyapis. – Ternopil: Ukrmedbook, 2004. – 156 p.

19.3. Інформаційні ресурси

1. <https://pidru4niki.com/73531/meditsina/desmurgiya>
2. https://ansu.at.ua/publ/dogljad_za_khvorimi/khirurgija/khirurgichna_operacija_peredoperaci_jna_pidgotovka/16-1-0-78
3. <http://nmu.ua/wp-content/uploads/2016/06/3.pdf>
4. https://moz.gov.ua/uploads/2/12737-dn_20190605_1269_dod.pdf
5. http://kvnzchmy.at.ua/ductanthiyn/lekcija_zakriti_ta_vidkriti_mekhanichni_ushkodzhen.pdf

6. <https://moz.gov.ua/article/health/travmuвання-vidi-persha-dopomoga-ta-poradi>
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B0%D0%BD%D0%B0>
8. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BF%D1%96%D0%BA>
9. <https://navy.mil.gov.ua/pereokholodzhennia-obmorozhennia-oznaky-persha-medychna-dopomoha-profilaktyka/>
10. <http://nmu.ua/wp-content/uploads/2016/06/6.pdf>
11. <https://www.oncology.kiev.ua/article/1217/tnm-klasifikasiya-zloyakisnix-puxlin-istoriya-principi-praktichne-zastosuvannya>
12. https://www.ifnmu.edu.ua/images/biblioteka/nashi_resursi/medichni_vistavki/2018/Peresad_ka_organiv.pdf
13. Сервер дистанційного навчання Буковинського державного медичного університету в системі MOODLE – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>
14. Сторінка кафедри загальної хірургії та урології на офіційному сайті Буковинського державного медичного університету:
http://surgery_gen.bsmu.edu.ua/

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Польовий Віктор Павлович – завідувач кафедри загальної хірургії та урології, д.мед.н., професор
2. Паляниця Андрій Семенович – доцент закладу вищої освіти кафедри загальної хірургії та урології, к.мед.н., доцент